

Csiga László felvétele

2hh

Irodalmi városképek

VARGHA BALÁZS

Ladányi Mihály versei

L. M.-ről II.

Külváros — belváros

Az idegenvezetőknek az a dolguk, hogy szépnek, frissnek, nagyszerűnek láttassák a várost. Városnéző buszok útvonalát úgy jelölik ki, hogy széles panorámákat, tekintélyes középületeket, gondosan rendbe hozott régi épületegyütteseket mutathassanak. Azt is futtában, mert úgy hatásosabb.

Valószínű, hogy akadna vevő — ha nem is sok — egy negatív várostúrára. Ladányi ilyen fölfedező út cicerónéjának ajánlkozik.

Gyere velem! Megmutatom neked a gyárak zsúfolt szerszámládait, s az ócskavastól vemhes grundokat, ahol a jövő kirakatait nyersvas-sugarakkal mossa a nap. S megmutatom az apád lányomát, hogy ne feledd, kik jártak itt, soha, akiket sem a baedekerek nem említnek, se kötőablák sora, mert elmosták nyomukat az esők,

korom rakódott emlékükre rég, a bérüket elköltötték a nők, s akár elárvult fogaskerek, örök munkában úgy koptak el ők.

Külváros

Nem baedekerrel fölszerelkezett turistákat akar idecsalogatni a külvárosba, hanem azokat a barátait, akik néhány kilométerrel odább, a belső fertályon laknak, s még véletlenül se tévednének ki a perifériákra. Ha innen származott el a családjuk, akkor legkevésbé.

Neki, a faluról jött fiatalembernek József Attila volt az idegenvezetője. Az ő külvárosi verseit előbb ismerte L. M., mint magát a helyszínt. Nem csoda, hogy első külvárosi versein átüt még a meghatódott szónokiasság.

Szeretek éjszaka sikátorokban járni, keskeny utcák során, sötét grundokon át, ahol bodzák között könnyű zajok követnek, szél hordja a boldog testek meleg szagát.

Fényekkel megrakott, nagy álom-üzemek a házak. Valahol rádió szól szelíden. Komor éjjeliőr, viszem köztük a szívem.

Térjetek nyugovóra — mondom — s örüljetek, hogy holnap új nap jön örömmre, szerelemre, s majd újra éj borul szívárgó sebetekre.

Sikátor

Bár ennek a versnek kötött a főmája — szonett, némi licenciával —, mégis jobban emlékeztem József Attila korai szabadverseire, mint a város pere-mének nagy politikai ódáira.

A hajdani éjjeliőrök megnyugtató szavát (aludjatok nyugodtan, vigyázom az álmotokat) a lakosok többsége nem hallotta — mert aludt. De azért kellett az időközönkénti ének vagy kurjantás a nyugodt továbbalvásukhoz. S méginkább kellett azoknak, akik álmatlanul forgolódtak, mert például betörőtől vagy gyújtogatótól féltek.

Az újmódi éjjeliőr nem kurjantatni akar. A közvetlen megnyugtatóst (?) ráhagyja az éjszakai utca szirénázó kocsijaira. Ő maga tiszteli zajos korunkban a csendet, s néma nyomtatásban juttatja el üzenetét a virrasztóknak: „Térjetek nyugovóra”.

A város belső tájainak legintenzívebb tulajdonsága, hogy fényesek. Este-éjszaka fényreklámoktól villogók.

Ragyog, ragyog ezeregyéj csodája, autók, suhogás, minden nő hárs-szágú. Szegényen kóborlok, szemem sarkig kitérve, én, Ladányi, a szigorú-szavú.

A komor szenteket nem állhatja e kor, s valahogy nekem is idegen az oltár, ahogy isten neve kigyúl a házakon: Országos Takarékpénztár.

Ezeregyéj

Ha nem szerkesztette volna beie nevét a versbe, akkor is eltéveszthetetlenül rá lehetne ismerni: ez az ő ötlete. Nem is olyan szigorú-szavú a vers, de éppen ezért hatásos. S milyen pontos a kidolgozása. Az autóból kiszálló, elérhetetlen szép nőnek legálább az illatát be lehet szippantani. Bármilyen légies kapcsolat ez, mégis a testi érintkezésnek egy öncsaló módja. De a tizedik emelet OTP-reklámja hidegebb mint a Mont Blanc csúcsán a jég. (A pénznek még csak hárszaga sincs.)

Nem OTP-isten káromlása, szelíd idill a fényreklám-téma másik változata:

Nem láttak még ily ékes-fényeset se márkinők se főrézsvényesek mint amikor Dunánkra hull a pír s az estben felragyog, hogy KERAVILL

Kis éji zene

A város harmadik dimenziója: aluljárók, várótermek, és a hontalanok, csözevők más bújó- és összebújó helyei. Egy régi lányra emlékezve látogatta végig egyszer ezeket a homályos helyeket. A lány már megtalálhatatlanul messzire sodródott, de keresni így is érdemes, a hangulatért.

Ha eső csorog, hidak alatt, vasúti aluljárókban várakozom rád. Kiszellőztetem zsebeimet, csak címek voltak benne, ahol már sose várnak. Ha jön a tél, a várótermek meleg. Egyszer arra jöhetnél... A ködben-bolyongónak te maradtál csak, de turisták közt öylegysz már te is, festett kendőért riszálod derekad, nyomorod tölem messze visz... De míg a homály

o/r